

Tereza Součková

Volba slovesného způsobu ve vedlejších větách vztazných ve španělštině (s přihlédnutím k češtině)

(Posudek oponenta bakalářské práce)

Tereza Součková předkládá ukázkový příklad kvalitně zpracované bakalářské práce. Již samo téma práce je velmi dobře zvolené, a to z několika důvodů. Volba slovesného modu ve vedlejších větách (nejen vztazných) je obecně pro české mluvčí poměrně obtížná, neboť v češtině neexistuje subjunktiv. Nabízejí se tedy hned dvě otázky, které lze na bakalářské úrovni velmi dobře uchopit a zpracovat: které konkrétní faktory způsobují, že mluvčí zvolí ve vedlejší větě adekvátní slovesný způsob, a dále jak je volba modu reflektována v českých překladech. Téma poskytuje dostatek prostoru pro teoretickou diskusi, která je v práci vhodně a nápaditě propojena s částí praktickou. Celá práce působí proporčně vyváženým dojmem a je přiměřeného rozsahu (celkem 51 stran).

Práce má obvyklou strukturu: po úvodu (str. 7) následuje teoretická část (str. 8-23), na níž navazuje praktická část (str. 24-41) věnovaná vlastnímu výzkumu. Práci je zakončena závěrem (str. 42-43), následuje resumé v češtině (str. 44-46) a španělštině (47-49) a seznam bibliografie (str. 50-51) čítající 16 pramenů (včetně korpusu).

V teoretické části postupuje autorka logicky od obecného stručného pojednání o slovesném způsobu a modalitě ve španělštině k podrobnějšímu popisu volby slovesného způsobu ve větách vztazných, kde se zabývá několika faktory, které volbu modu ovlivňují. Prvním je determinace antecedentu, čímž se rozumí použití určitého nebo neurčitého členu, případně záporných či neurčitých zájmen u jména ve větě hlavní, jež je dále rozvíjeno vedlejší větou vztaznou. Druhým faktorem je užití některých typů sloves ve větě hlavní, u nichž se předpokládá, že ovlivňují volbu modu. Třetím zmíněným faktorem jsou tzv. superlativní kvantifikátory. Teoretická část je zakončena stručným výkladem o větách vztazných v češtině, který vhodně doplňuje celkový pohled na danou problematiku.

V teoretické části je třeba ocenit, že výklad se opírá o více zdrojů, které autorka propojuje, komentuje a posléze dochází k obecnějším závěrům. Výklad je přehledný, logický, postihuje vše podstatné a neodbočuje od vytyčeného tématu.

Praktická část je uvedena popisem použitého korpusu (InterCorp) a metody zkoumání. Následují celkem tři větší korpusové analýzy (ve dvou případech složené ještě z několika analýz menších), které tematicky odpovídají třem faktorům ovlivňujícím volbu modu, jež autorka popsala v teoretické části. Autorka si všímá jak volby modu u vedlejších vět, tak jejich překladu do češtiny. Výsledky jednotlivých korpusových analýz jsou zaznamenány do přehledných tabulek a doplněny konkrétními příklady španělských vět a českých překladů (pro větší přehlednost je autorka mohla očíslovat). Výsledky vlastních analýz jsou následně konfrontovány s tvrzeními uvedenými v teoretické části. Autorka dochází k závěru, že výsledky jednotlivých analýz v zásadě neodporují informacím uvedeným ve španělských gramatikách, zdůrazňuje však významnou převahu výskytu indikativu téměř ve všech zkoumaných konstrukcích (vyjma vět, v nichž je u antecedentu uvedeno neurčité nebo záporné zájmeno). Subjunktiv je autorkou chápán jako příznakovější modus, přičemž překlad do češtiny

nereflektuje tuto příznakovost vždy (častější užití kondicionálu se objevilo v češtině pouze ve výše uvedených případech s neurčitým či záporným zájmenem).

V praktické části oceňuji precizní a dobře promyšlené zpracování hned několika korpusových analýz, včetně podrobného a přehledného popisu postupu. Je zřejmé, že autorka vynaložila v této části nemalé úsilí. Dále je třeba vyzdvihnout obratnost ve formulaci závěrů, z nichž je zřejmé, že autorka celé problematice dobře porozuměla.

Celá práce je až na výjimky psána jasným čtivým odborným stylem. Překlepů obsahuje práce velmi málo (např. *přechází* místo *předchází* na str. 25). Jedinou drobnou výtkou z mé strany je občasná terminologická závislost na španělském odborném jazyce (*induktor* – str. 9, 10 a jinde, *indukovat* ve spojení *indukovat subjunktiv* – str. 15) a občasné nadužívání méně běžných latinismů (např. na str. 8 by výraz *diktum* mohl být v dané větě přeložen jako sdělení), a to i přesto, že se v odborných textech cizí výrazy běžně objevují.

Náměty k obhajobě:

- Na straně 23 autorka uvádí, že ve španělštině neexistují tzv. nepravé či pokračovací věty. Na str. 22 uvádí jako příklad *Přinesla nějakou ohromnou krabici, kterou opatrně položila na kuchyňský stůl*. Jak by se taková věta přeložila do španělštiny?
- Autorka uvádí v práci několik příkladů, v nichž je sloveso vedlejší věty vztažné přeloženo budoucím časem. Je možné v překladu užití kondicionálu a budoucího času dle autorky volně zaměnit?

Z uvedených příkladů to není zřejmé: na str. 28 je ve větě hlavní sloveso v budoucím čase, které naznačuje orientaci celé výpovědi směrem do budoucna (totéž druhý příklad na str. 39), ve druhém příkladu na str. 35 je budoucí čas originálu přeložen (ne příliš překvapivě) rovněž budoucím časem (to samé platí i o příkladu na str. 37), v prvním příkladu na str. 36 není v překladu dodržena časová rovina (v originálu je hlavní věta v minulosti, v českém překladu je čas přítomný). V podstatě jediný příklad, který by mohl naznačovat „obecnou oblíbenost spojení modálních sloves a budoucího času“ (dle autorky, str. 36), je třetí příklad uvedený na str. 35. Našla by autorka více příkladů, které by dílčí závěr uvedený na str. 36 podpořily? Jakou roli hraje ve volbě modu v překladech dle autorky časová rovina celé výpovědi?

S ohledem na celkové zpracování práce navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 9. června 2019

PhDr. Zuzana Krinková, Ph.D.